

Jaarverslag 2024

Stichting De Groene Vinger

April 2025

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Achtergrond.....	4
Werzaamheden en gewassen	5
Jubileumfeest	9
Vrijwilligers	11
Aandeelhouders en vrienden	12
Bestuur.....	13
Educatie	14
Communicatie	15
Financiën, giften en subsidies	16
Dankwoord	17
Colofon.....	18

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van Stichting De Groene Vinger 2024. Het schrijven ervan is ieder jaar weer een prettige activiteit waarin we terugblikken op het jaar, vergeten momenten naar boven halen en alvast vooruit kijken. We kijken terug op een jaar vol activiteiten, waarbij de viering van ons 10-jarig jubileum eruit sprong.

Veel leesplezier!

Achtergrond

Stichting De Groene Vinger is in december 2013 opgericht naar aanleiding van twee lokale initiatieven:

1. Initiatiefgroep De Groene Vinger, die al enkele jaren streefde naar het behoud van het groene gebied tussen de woningen aan de Copernicuslaan (toen: Renaissancelaan) en de Afrikalaan. De initiatiefgroep wilde dit gebied groen houden, het landelijke karakter behouden en verzette zich tegen de geplande bouw van woningen;
2. De wens van wijkbewoners om stadslandbouw in de wijk Kerk en Zanen te introduceren.

De belangrijkste doelen van de stichting zijn:

- Het bevorderen van de sociale en verbindende functie voor inwoners van de wijk;
- Het bieden van zingeving;
- Het doorbreken van isolement en het bieden van nieuwe mogelijkheden;
- Het bieden van educatie aan schoolkinderen en volwassenen;
- Het in stand houden van de verbinding door de stad met het Groene Hart;

Dit alles door het onderhouden van de wijktuin en gezamenlijk op biologische wijze voedsel te verbouwen.

Het terrein met de naam De Groene Vinger is groter dan alleen de wijktuin. Aan de andere kant van het terrein is in 2018 de Limesgaard met oude fruitrassen geopend en een Tiny Forest. Op het gebied tussen de wijktuin en de Limesgaard is een bijenidylle gemaakt.

Werkzaamheden en gewassen

Vroege voorjaar

Van de gemeente ontvingen we in het vroege voorjaar houtsnippers. Hiermee hebben we een deel van de paden op kunnen hogen. Naast snoeiwerkzaamheden aan de fruitbomen en fruitstruiken hebben we de groentebedden opnieuw ingedeeld en voorzien van hardhouten paaltjes met een nummer erop.

Het zaaien en poten – en daardoor de oogst – kwam dit jaar door het natte en koude voorjaar weer laat op gang. Omdat dit een terugkerend patroon is, gaan we ons nieuwe teeltplan hierop aanpassen.

Pissebedden

Veel vroege teelten in de heliotroopkas zijn helaas niet mogelijk door grote hoeveelheden pissebedden die zich tegoed doen aan de jonge plantjes. Zelfs in mei hadden we hier nog last van; een groot aantal komkommerplanten werd rücksichtslos door deze kleine gepantserde beestjes opgegeten. Gelukkig kon in de kas wel winterpostelein worden geoogst.

Bodemanalyse

De bodem van de wijktuin is niet optimaal voor de groei van groenten en fruitbomen. Vanaf het begin hebben we daarom veel geld en energie besteed aan het verbeteren van de grond door te mulchen en compost op te brengen. Om erachter te komen of verdere verbetering mogelijk is, hebben we een bodemanalyse laten uitvoeren door Soilbest uit Wageningen. In het analyserapport staan tal van aanbevelingen om de bodem op duurzame wijze te verbeteren. Die gaan we vertalen naar de wijktuin.

Teeltplan

Ons teeltplan telde weer een duizelingwekkend assortiment groenten, waaronder (rode) boerenkool, venkel en doperwtten. Ook waren er weer veel 'vergeten groenten' te vinden, zoals yacon (appelwortel), pastinaak, aardpeer, wortelpeterselie en cavolo nero (palmkool). Dit jaar is de aandeelhouders via een enquête gevraagd naar hun favoriete groente of fruit. Koploper zijn de blauwe bessen, deze struiken geven elk jaar een enorme oogst. Voor iedereen was het weer een feest om ze te plukken, vooral voor de kinderen. Van de groenten zijn tomaten, bonen en sla favoriet. Op de tuin wordt een rotatieschema gehanteerd; families van gewassen staan één keer per zes jaar op dezelfde plek. Dit voorkomt zowel uitputting van de grond als het optreden van veel ziekten en plagen.

Drie producten uit de Ark van de Smaak

De Ark van de Smaak is een internationale lijst met bedreigd culinair erfgoed; kleinschalige kwaliteitsproducten die onlosmakelijk verbonden zijn met de cultuur, natuur en geschiedenis van een gebied. Er staan 100 Nederlandse producten op (denk aan groenten, fruit, kaas en vleeswaren). Hiervan hebben we er drie op de tuin gekweekt: de Koopmans blauwe aardappel, de Heilige boon en de Stiensse boon. Op het jubileumfeest zijn beide boontjes meegegeven aan bezoekers.

Koopmans Blauwe is een Zeeuws aardappelras, vernoemd naar de oorspronkelijke kweker. Het ras, een geelvezige met lichtblauwe schil, is in 1927 ontstaan uit een kruising van Zeeuwse Blauwe en Alpha. Verschillende Michelin sterrenrestaurants zetten dit bijzondere aardappeltje op de menukaart en wij konden hem gewoon in onze wijktuin oogsten!

Heilige boontjes of monstransbonen zijn ietwat ronde witte boontjes met rondom het naveltje een rode tot roodbruine tekening. De tekening lijkt op een monstrans; een katholiek vaatwerk waarin de hostie wordt geplaatst. De tekening van een langwerpiger variant lijkt op een soldaat, vandaar ook wel de naam soldatenboon. De structuur van de boon is zacht en de smaak gaat richting die van tamme kastanjepuree. Ze komen altijd goed uit smaaktesten.

De Stiensse boon is een pronkboon. Sommige hebben prachtige dieprode bloemen, er zijn er ook met lichtrode, roze en witte bloemen. Deze boon is minder windgevoelig en beter bestand tegen barre omstandigheden dan andere bonensoorten. De Stiensse bonen die in Nederland aanwezig zijn, zijn nakomelingen van drie collecties. De kleur varieert van paars tot meer rossig. Deze boon komt oorspronkelijk uit de koude, mistige berggebieden van Mexico en werd door de Azteken al geteeld. Al sinds 1615 werden ze in Nederland gebruikt als windsingel rond tabaksvelden. Tabaksarbeiders mochten de rijpe peulen plukken. Ze aten de Stiensse bonen vaak met appeltjes ('Zoete Veentjes') en gerookt spek. Jonge pronkbonen kunnen evenals snijbonen gesneden worden gegeten, ze hebben een meer uitgesproken smaak. Van rijpe peulen kunnen alleen nog de zaden (bonen) gegeten worden. De zaden kunnen zowel vers als gedroogd en daarna weer gekweekt worden. In Nederland worden ze dan 'scheiers' genoemd.

Linnenproject

Met de aanplant van één vierkante meter vlas deden we mee met 'The Linen Project' van Craft Council. In dit project wordt de mogelijkheid onderzocht om eigen textiel te produceren en een kleinschalige linnenproductie in Nederland te herstellen. Het gehele proces van zaadje tot textiel is daarbij doorlopen. In april is de grond voorbereid en het vlas gezaaid. Begin augustus kon het worden geoogst.

Eerst werd het geoogste vlas op het veld gelegd om te 'rotten'; bij dit fermentatieproces komen de vezels los van de houtige delen. In het najaar is het vlas 'gerepeld'; daarbij worden de zaadjes losgeslagen van de stengel. Vervolgens werd 'gebraakt'; door het breken van de stengels komen de houtdeeltjes los van de vezel. Door te 'zingelen' werden de laatste houtdeeltjes van de vezel verwijderd. Als laatste hebben we 'gehekeld'; de vezel gekamd tot er een mooie bundel vlas overblijft. De bundels van het lange gehekelde vlas zijn opgedraaid tot een zogenaamde vlaspop. Daarna zijn de draden gesponnen. Het vlas uit de wijktuin heeft erg lang gelegen, waardoor de vezels korter zijn. Daardoor zijn de draden wat minder mooi geworden. Het draad wordt geweven tot een servet.

Uitbreiding Zeeuwse haag

Op de wijktuin waren al een aantal Zeeuwse hagen te vinden. Ook aan de zijde van de Copernicuslaan hebben we een deel van de afrastering weggehaald. In december is daar begonnen met het aanleggen van een Zeeuwse haag. Het resultaat is een 30 meter lange haag met veldesdoorn, meidoorn, egelantier, sleedoorn, hondsroos, haagbeuk en gele kornoelje.

Middenstuk

Het middenstuk is de sluitpost van de wijktuin, waardoor dit er wat wilder uitziet. Het plan is om van dit deel een eetbare vaste plantentuin te maken naar voorbeeld van een voedselbos. Deze tuin wordt een inspiratiebron voor bezoekers voor hun eigen tuin. Een tweede doel is kennismaken met bijzondere planten, waaronder:

- Kornoeljekers of gele kornoelje (*Cornus mas*) met rode bessen;
- Grootvruchtige krenteboompje (*Amelanchier alnifolia*) met bessen/ kleine krentjes;
- Herfstolijfwilg of schermolijfwilg (*Elaeagnus umbellata*) met kleine oranje besjes;
- Uiensoepboom of Chinese mahonieboom (*Toona sinensis*) met bast en bladeren waar bouillon van kan worden gemaakt;
- Appelbes (*Aronaria*), met zwarte besjes die rijk zijn aan antioxidanten;
- Pawpaw of prairiebanaan (*Asimina*), een langzame groeier die na een paar jaar heerlijke zoete vruchten geeft.

Wist u dat ...

1. Pissebedden, in tegenstelling wat veel mensen denken, geen insecten zijn maar koudbloedige schaaldieren die onder de kreeftachtigen vallen?
2. Deze diertjes zich in de kas tegoed hebben gedaan aan veel jonge planten?
3. Pissebedden ook van nut zijn omdat ze plantaardig materiaal recycleren?
4. We wel veel opnieuw hebben moeten zaaien?
5. Zelfs thuis planten zijn opgekweekt?
6. De topjes van tuinboonplanten eetbaar zijn?
7. Je ze bijvoorbeeld kunt wokken?
8. Door het toppen van de planten alle energie naar de bonen gaat die daardoor beter uitgroeien?
9. Naaktslakken stevig hebben huisgehouden op de wijktuin?
10. Vooral vele koolplanten door deze weekdieren zijn opgegeten?

11. Boterboontjes of wasboontjes lichtgele sperzieboontjes zijn met een heerlijke zachte smaak?
12. Deze in Frankrijk zelfs populairder zijn dan de groene variant?
13. Lijnzaad het zaad van vlas is?
14. In juni de pomp dienst weigerde en gerepareerd moest worden?
15. Dit uitgerekend in een droge en warme week was?
16. Een grote groep vrijwilligers toen met vele gieters water de groenten heeft gered?
17. We dit jaar kennis hebben gemaakt met de spagettipompoen?
18. Je deze heel anders moet bereiden dan andere pompoensoorten?
19. We benieuwd zijn welke pompoen komend seizoen de overhand heeft?

Jubileumfeest

Op 22 juni vierden we het 10-jarig jubileum van onze wijktuin. Ruim 50 bezoekers kwamen op dit feestelijke evenement af, waaronder (oud-)vrijwilligers, aandeelhouders en (oud-)ambtenaren. Beheerder van het eerste uur Helco Mulder en voorzitter van stichting de Groene Vinger heette alle aanwezigen van harte welkom. Helco ging in op de start van de wijktuin en noemde de namen van buurtbewoners en ambtenaren die in al die jaren geholpen hebben om van de wijktuin een succes te maken. Ook roemde hij de rol van het gemeentebestuur en de vele sponsors. Zij hebben geholpen een tuin te realiseren met een belangrijke sociale functie voor wijkbewoners.

Daarna gaf Helco het woord aan Carla Glorie, de andere drijvende kracht achter de wijktuin. Als moestuindocent geeft ze invulling aan de tweede belangrijke functie van de tuin: educatie. Jaarlijks krijgen veel basisschoolleerlingen tuinlessen, er zijn wildplukwandelingen en moestuincursussen voor volwassenen. Ook via Avifauna krijgen leerlingen les zoals 'Stamppot in de winter'. Kinderen vinden het vooral leuk om van alles te proeven. Carla: "De wijktuin is een mooie plek om te zijn, te werken en kennis over te dragen."

De derde en laatste spreker, wethouder Gert-Jan Schotanus, herinnerde zich nog een incident waarbij een aannemer de wijktuin kapot had gefreesd. De schade was groot en Schotanus maakte zich sterk om een oplossing te zoeken. Het houten hek, gemaakt door leerlingen van het Groene Hart, is aan hem te danken. "Het mooie van dit initiatief is dat het op eigen kracht is ontwikkeld. Het is een 'Samentuin' die mensen verbindt. Het concept met oogstaandeelhouders werkt goed en de tuin heeft z'n nut en noodzaak bewezen", aldus de wethouder. Namens de gemeente overhandigde hij zomerframbozen en een cheque van € 250,-.

De onthulling van een windspinner in de vorm van een zonnebloem, gemaakt van gerecycled materiaal, was de aftrap naar de open wijktuin. Vrijwilligers vertelden verspreid over de wijktuin over biodiversiteit, voedsel verbouwen, kruisbestuiving bij pompoen en zomersnoei bij fruitbomen. Zomersnoei bleek nodig om de vruchtvorming voor het volgende jaar te stimuleren. Verder zagen bezoekers dat knoflook naast kool groeit, omdat de geur het koolwitje uit de kolen weert. Ook kwamen ze aan de weet dat in een bijenhotel verschillende gaatjesgroottes nodig zijn om meerdere soorten sluipwespen en wilde bijen te lokken. Tip was erop te letten dat de randen van de gaatjes

glad zijn, zodat de insectenvleugeltjes niet beschadigen. Kinderen konden natuurparfum maken, op safari door bodemdiertjes te zoeken, een fruitsnoeprondje maken en naar een sprookje luisteren.

Vrijwilligers

Ook in 2024 was er weer een grote groep enthousiaste vrijwilligers in de wijktuin actief. Het aantal vrijwilligers steeg naar 16, inclusief Jurre die vanuit het Groene Hart Leerpark zijn maatschappelijke stage op de tuin liep. We hebben een begin gemaakt om via scholing het kennisniveau van de vrijwilligers verder te verhogen. Eén van de eerste activiteiten was een excursie naar Dorpstuin Nieuwkoop. Deze Dorpstuin draait eveneens op vrijwilligers. Een deel daarvan heeft de moestuincursus in onze wijktuin gevolgd.

Ieder jaar zorgen we voor een attentie voor onze vrijwilligers. Dit jaar ontvingen ze rond de kerst een vogelhuisje.

Aandeelhouders en vrienden

Naast groenten en fruit namen de oogstaandeelhouders regelmatig bloemen uit de pluktuin en kruiden uit de kruidenspiraal mee. Ook in 2024 kostte het geen enkele moeite om voldoende aandeelhouders te werven. Twee aandeelhouders stopten en de aandeelhouders die op de wachtlijst stonden stroomden door. Hiermee hebben we weer ons maximum van 25 aandeelhouders bereikt. In de loop van het jaar meldden zich 10 nieuwe aandeelhouders. Zij zijn op de wachtlijst voor 2025 geplaatst.

In 2024 hebben zich vier nieuwe vrienden aangemeld. Dit zijn vooral oud-aandeelhouders die het leuk vinden om toch nog een kleine financiële bijdrage aan de wijktuin te leveren.

Bestuur

Het bestuur heeft dit jaar zes keer vergaderd, waarvan één vergadering geheel gewijd was aan de voorbereidingen van het jubileum. Naast de standaardpunten waren de belangrijkste besprekpunten voor dit jaar:

- afstemming met de gemeente over het beheer van de strook rondom de wijktuin;
- verzekeringen en risicoanalyse;
- bodemanalyse;
- visievorming voor de komende jaren;
- aanleg Zeeuwse haag.

Oud-bestuurslid

Dit najaar bereikte ons het verdrietige nieuws dat één van de oprichters van de wijktuin, Herman Bavelaar, was overleden. Hij was van 2014 tot 2020 bestuurslid. Hij speelde niet alleen als secretaris een belangrijke rol binnen de stichting, ook als technische man. Herman bedacht het irrigatiesysteem en kon toveren met hout. In de wijktuin zijn van zijn hand onder meer de compostbakken en de gereedschapskast. We zijn Herman heel dankbaar voor alles wat hij voor de stichting heeft gedaan.

Educatie

Ook in 2024 is de wijktuin weer benut voor diverse educatieve doeleinden, met Carla Glorie van 'De Dansende Boom' als drijvende kracht. Haar bijdrage bestond uit schooltuinlessen, moestuincursussen en wildplukwandelingen. Daarnaast gaf Avifauna een aantal lessen op de tuin.

Schooltuinlessen

Twee groepen vijf van basisschool Vianova en één groep zes van de Wereldwijzer volgden in 2024 de schooltuinlessen op de wijktuin. In vier lessen kwam aan de orde hoe groenten groeien, welke beestjes er in de tuin leven en dat ook sommige bloemen eetbaar zijn. De laatste les hebben de groepen gekookt met groenten uit de wijktuin, wat altijd een feestelijke afsluiting is. Bij deze lessen hebben vrijwilligers meegeholpen.

Drie groepen basisschoolleerlingen volgden het educatieprogramma 'Planten die we eten' van Avifauna. In deze les maakten de leerlingen kennis met hoe planten groeien en welke delen van de planten eetbaar zijn. Ook was er een pilot met aangepaste lessen. Naar aanleiding van de ervaringen werden de lessen nóg meer op maat gemaakt. Ook verzorgde Avifauna met eigen vrijwilligers een aantal keren de les 'Stamppot in de winter'

Moestuincursus

De moestuincursus 'Ecologisch tuinieren' is door tien personen gevolgd. De cursus bestond uit zeven lessen, verdeeld over acht maanden met een mix van theorie en praktijk. Op deze manier konden de cursisten de ontwikkelingen in de wijktuin gedurende het hele seizoen meemaken. Aan de orde kwamen onder meer het maken van een teeltplan, een gezonde bodem en het snoeien van fruitstruiken.

Wildplukwandelingen

In samenwerking met de Volksuniversiteit Alphen aan den Rijn zijn in juni twee 'wildplukwandelingen met proeverij' georganiseerd. In totaal namen hieraan 24 mensen deel. De deelnemers leerden welke eetbare wilde planten er in de wijktuin groeien, hoe deze te herkennen zijn en wat nodig is om ze te kunnen eten. Aan het eind van de wandeling was er een proeverij met hapjes waarin wilde planten waren verwerkt.

Communicatie

Open dag jubileum

Veel energie is besteed aan het promoten van ons jubileum via persberichten, flyers aan omwonenden en op onze website. Aansluitend aan het officiële gedeelte was een open dag waar bezoekers vrij rond konden lopen op de wijktuin en op verschillende punten informatie op kon doen over verschillende onderwerpen. Na afloop van het jubileum is een persbericht verstuurd dat onder meer door Alphens Nieuwsblad is opgenomen.

Fietstocht Eetbaar Alphen

Eetbaar Alphen, een project van de gemeente, organiseerde zaterdag 13 juli een fietstocht langs een aantal moes- en pluktuinen in Alphen aan den Rijn. Doel was meer stadsgenoten kennis laten maken met deze initiatieven. Ook onze wijktuin werd bezocht. De beheerder was aanwezig om een toelichting te geven en vragen te beantwoorden.

Presentatie

Dit najaar heeft onze voorzitter een presentatie over 10 jaar wijktuin gegeven in het gebouw 'De Vlinder' van het IVN. De presentatie was op uitnodiging van Eetbaar Alphen, een initiatief van de gemeente over stadslandbouw. Doel van Eetbaar Alphen is vrijwilligers samen te brengen voor de uitwisseling van ideeën en het opdoen van inspiratie. Tijdens de bijeenkomst werden dronebeelden van onze wijktuin getoond die medewerkers van Eetbaar Alphen in september hebben gemaakt.

Website

Op onze website (www.groenalphen.com) is het jaarverslag van 2023 geplaatst. Daarnaast verschenen regelmatig nieuwe berichten, onder meer over de spaghetti pompoen en het kweken van verschillende soorten bonen. Ook de dronebeelden zijn op de website geplaatst bij 'over ons' onder 'de wijktuin'.

Financiën, giften en subsidies

Stichting De Groene Vinger ontving in 2024 EUR 2.575,00 aan betalingen. De opbrengst van de oogstaandelen was EUR 2.210,00 en die van de vriendenbijdragen EUR 115,00. Van die EUR 115,00 is EUR 65,00 afkomstig van aandeelhouders die de wijktuin een warm hart toedragen met een extra donatie. Daarnaast heeft de Gemeente Alphen aan den Rijn in verband met het 10-jarig Jubileum EUR 250 gedoneerd.

Inkomsten	2024
Vriendenbijdragen	€ 115,00
Oogstaandelen	€ 2.210,00
Donatie Gemeente	€ 250
Totaal	€ 2.575,00

De uitgaven waren in 2024 in totaal EUR 2.917,00. Een grote kostenpost dit jaar was het vernieuwen van de accu's voor de bosmaaier. Ook de post 'planten' was aan de hoge kant, vanwege de verdere aanplant van de Zeeuwse haag.

Uitgaven	2024
Abonnementen	€ 40,00
Bankkosten	€ 178,00
Communicatie	€ 299,00
Gereedschappen	€ 614,00
Hout, palen, etc.	€ 96,00
IJzerwaren	€ 94,00
Management	€ 258,00
Mest, grond, etc.	€ 464,00
Planten	€ 874,00
Totaal	€ 2.917,00

Het eindsaldo van de rekening van Stichting De Groene Vinger op 31 december 2024 was EUR 6.125,48.

Dankwoord

We kijken terug op een mooi jaar met als hoogtepunt het geslaagde jubileumfeest. We bedanken iedereen die op één of andere manier betrokken was bij Stichting De Groene Vinger en ons in 2024 heeft ondersteund. In het bijzonder gebiedsadviseurs Alphen-West Anneke Janssen en Marinka van Cleef; hun betrokkenheid bleek onder meer uit hun bezoek met de gemeentesecretaris aan de wijktuin op een regenachtige dag in juli. Van de gemeente ontvingen we weer houtsnippers, waarmee we een deel van de paden op konden hogen. In februari kregen we 16 fruitstruiken van de gemeente; 12 kruisbessen en 4 veenbessen hebben een mooie plek op de tuin gekregen.

Ook een speciaal bedankje voor alle enthousiaste vrijwilligers die de wijktuin zo goed onderhouden. En natuurlijk de aandeelhouders. Met hun financiële bijdragen konden we onder meer biologisch plantmateriaal aanschaffen.

We zijn trots op de tuin en de plek die deze inneemt bij de verschillende betrokkenen en in de wijk en kijken uit naar het nieuwe tuinseizoen!

Bestuursleden Stichting De Groene Vinger

V.l.n.r. Hans Krüse, Helco Mulder, Hester van Gent, Ruud van der Laan en Angela de Witte

Colofon

Dit jaarverslag is opgesteld door het bestuur van Stichting De Groene Vinger.

Stichting De Groene Vinger
p/a Kopenhagensingel 51
2408 EK Alphen aan den Rijn
www.groenalphen.com
info@groenalphen.com

